

MRF 2025.136

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 11. juli 2025, j.nr. 21/13605

Ophævet og hjemvist tilladelse efter vandforsyningslovens § 20 til indvinding af 500.000 m³ grundvand/år med en maksimal indvinding på 69 m³/time til brug for kartoffelmelsfabrik og markvanding af to ejendomme, da vurderingen af, om indvindingstilladelsen forringede tilstanden i flere vandløb og grundvand i strid med vandrammedirektivet, var mangelfuld.

I oktober 2021 meddelte Tønder Kommune tilladelse efter vandforsyningslovens § 20 til V's indvinding af samlet 500.000 m³ grundvand/år fra to borer til brug på V's virksomhed med kartoffelmelsfabrik, markvanding af 102 ha og vandforsyning af to ejendomme. De to borer havde en placering med en afstand på henholdsvis 500 km, 1 km, 1,5 km og 2,2 km fra vandløbene Fiskbæk, Lebæk, Febro Bæk og Tydebæk, der efter vandområdeplan 2021-2027 var målsat til god økologisk og god kemisk tilstand, men hvor den økologiske tilstand var ringe i Fiskbæk og Lebæk og dårlig i Tydebæk. For den miljøtekniske vurdering var der af kommunen foretaget en beregning med værktøjet "BEST – Vandløb og Natur" udviklet af NIRAS, hvor det kritiske niveau for påvirkning af vandløbene var sat til 30 % af medianminimumsvandføringen. Det fremgik, at den hidtidige indvinding i kumulation med øvrige indvindinger havde medført en reduktion af medianminimumsvandføringen på 36 %, mens den med afgørelsen tilladte indvinding i kumulation med øvrige indvindinger ville medføre en reduktion på 29,97 %. Afgørelsen var meddelt på vilkår om en maksimal indvinding fra hver boring på 69 m³ pr. time. Tilladelsen blev påklaget af Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF), der bl.a. gjorde gældende, at der manglede en faglig vurdering af, om indvindingen ville medføre en forringelse af tilstanden for de biologiske kvalitetselementer i vandløbene. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) lagde til grund, at når miljømålet for et vandområde eller grundvands-

forekomst ikke er opfyldt, er myndigheden efter indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, afskåret fra at meddele tilladelse, hvis afgørelsen kan medføre en forringelse af vandområdet eller grundvandsforekomstens tilstand. Efter EU-Domstolens dom i sag C-461/13 (Weser-dommen) foreligger der en forringelse, hvis et af kvalitetselementerne falder et niveau. Hvis kvalitetselementet befinder sig i laveste klasse, udgør enhver forringelse en forringelse af tilstanden for vandområdet. Nævnet konstaterede, at beregningen i "BEST – Vandløb og Natur" ikke afspejlede, at vilkåret for maksimal indvinding var fastsat til et maksimum for kubikmeter pr. time uden en begrænsning inden for det enkelte døgn. Der forelå derfor ikke en beskrivelse af worst case-scenariet, da vilkåret om maksimalt 69 m³ pr. døgn medførte, at den tilladte samlede mængde på 500.000 m³ kunne indvindes over 151 dage inden for det enkelte år. Endvidere konstaterede nævnet, at der ikke forelå en begrundelse for, hvorfor en påvirkning på 30 % kunne lægges til grund for, at der ikke ville være en forringelse af vandløbenes tilstand, og at der ikke forelå en vurdering af påvirkningen af de respektive kvalitetselementer for vandløbenes økologiske tilstand, herunder kvalitetselementet fisk, mht. til påvirkningen i forhold til sæsonudsving for vandløbenes vandføringsevne henover kalenderåret. På den baggrund fandt nævnet, at afgørelsen led af så væsentlige retlige mangler, at nævnet ophævede afgørelsen og hjemviste sagen til fornyet behandling.

Kommentar: De fleste klagenævnsafgørelser om EU-Domstolens vidtgående fortolkning af vandrammedirektivets forbud mod forringelse af vandmiljøet har drejet sig om vandløb og søer som **MRF 2023.78 Mfk**. Reglerne gælder imidlertid også ved tilladelser til indvinding af grundvand, som det også fremgår af **MRF 2023.300 Mfk**, hvor der dog indtil 2025 var ganske få klagenævnsager om vandindvindingstilladelsers forenelighed med vandrammedirektivet. Den foreliggende afgørelse må anses for en indirekte underkendelse af den af NIRAS udviklede beregningsmodel "BEST – Vandløb og Natur" for, om en vandindvindingstilladelse medfører en forringelse af vandmiljøet i modstrid med vandrammedirektivet. I hvilken udstrækning denne beregningsmodel har været anvendt ved andre vandforsyningstilladelser vides ikke. Der er i forlængelse heraf anledning til at erindre om, at

der under vandrammedirektivets system for grundvand er vedtaget direktiv 2008/118 om beskyttelse af grundvandet mod forurening og forringelse (grundvandsdirektivet), der med henvisning til vandrammedirektivets art. 17(2) fastlægger de specifikke foranstaltninger, som medlemsstaterne skal træffe for at undgå forurening og forringelse af de grundvandsforekomster, der er målsat efter vandrammedirektivet. Disse foranstaltninger, der bl.a. omfatter særlige krav til vurdering af grundvandets kemiske tilstand, skal efter grundvandsdirektivets art. 6 fremgå af de nationale indsatsprogrammer og vandområdeplaner under vandrammedirektivet. Så vidt ses er grundvandsdirektivets bestemmelser ikke indgået i dansk klagenævnspraksis om vandindvinding. EFTA-Domstolen har imidlertid i dom af 16. december 2025 i sag E-7/25, Ólafur Þór Jónsson m.fl., udtalt, at så længe der ikke foreligger en klassificering og statusvurdering af den kemiske tilstand efter grundvandsdirektivets art. 3, kan der ikke meddeles tilladelse til vandindvinding, der potentielt kan forringe grundvandet det pågældende sted, men hvis vurderingen er gennemført, men endnu ikke fremgår af vandområdeplanen, kan der meddeles tilladelse. Sammenholdes denne dom med indholdet af de danske vandområdeplaner og indsatsprogrammer, er det tvivlsomt, om disse EU-krav er opfyldt, da de ikke kan opfyldes ved den monitoring af vandforsyning, som sker efter vandforsyningsloven. Se tillige Basse og Elbæk: TjMKE 2024, s. 343 om forringelsesbegrebet ved grundvandsindvinding samt Pagh: TjMKE 2026, s. 3 om vandrammedirektivets krav til god kemisk tilstand, hvor ingen af artiklerne dog behandler grundvandsdirektivet nærmere.

Ophævelse og hjemvisning af tilladelse til indvinding af grundvand til industriprocesvand, markvanding og drikkevandsforsyning i Tønder Kommune

Sag: 21/13605

Dato: 11. juli 2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandforsyningslovens § 20, stk. 1, jf. § 75, stk. 1.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Tønder Kommunes afgørelse af 1. oktober 2021 om tilladelse til indvinding af 500.000 m³ grundvand til industriprocesvand, markvanding og drikkevandsforsyning fra borerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] på matr.nr. [Matrikelnummer1], og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. vandforsyningslovens § 81, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 12. november 2021 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Danmarks Sportsfiskerforbund.

Klager har navnlig anført, at

- Tønder Kommune ikke har efterkommet nævnets afgørelse af 17. august 2021,

- den beregnede vandføringsreduktion overskrider de vejledende krav til indvindingens maksimale påvirkning af medianminimumsvandføringen, og
- der mangler en faglig vurdering af indvindingens påvirkning på de biologiske kvalitetselementer, der godtgør, at der ikke sker en forringelse af de målsatte vandløb i området.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2. Sagens oplysninger

2.1 Natur- og planforhold

Ifølge Arealinformation på Danmarks Miljøportal[4] er borerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] placeret ca. 350-550 m nord for vandløbet Fiskbæk, ca. 1 km vest for Lebæk, ca. 1,4-1,5 km nord for Febro Bæk og ca. 2,2 km syd for Tydebæk.

Fiskbæk, Lebæk, Febro Bæk og Tydebæk er i vandområdeplan 2021-2027 målsat til god økologisk og god kemisk tilstand.[5]

Den konkrete tilstandsvurdering fremgår af MiljøGIS for vandområdeplanerne for 2021-2027.[6] Fiskbæk og Lebæk er i samlet ringe økologisk tilstand, idet tilstanden for fisk er ringe. Den samlede økologiske tilstand for Tydebæk er dårlig, idet tilstanden for smådyr er dårlig. Febro Bæk er vurderet til god økologisk tilstand, idet tilstanden for smådyr er god.

Det fremgår af MiljøGIS for høring af genbesøg af vandområdeplaner 2021-2027,[7] at Febro Bæk er i samlet moderat økologisk tilstand.[8]

2.2 Den påklagede afgørelse

Tønder Kommune har den 1. oktober 2021 meddelt tilladelse til indvinding af 500.000 m³ grundvand pr. år fra borerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] ([anlægsID1]). Tilladelsen er meddelt i medfør af vandforsyningslovens § 20.

Tilladelsen er meddelt på en række vilkår, herunder vilkår om, at der højst må oppumpes 69 m³ pr. time pr. boring, i alt 138 m³ pr. time, og at pumpekapaciteten ikke må ændres uden Tønder Kommunes tilladelse.

Det fremgår af afgørelsen, at tilladelsen er meddelt til en kartoffelfabrik og at den tilladte indvindingsmængde skal anvendes til industriprocesvand med drikkevandskvalitet, drikkevandsforsyning af [Adresse1] og [Adresse2], samt til vanding af landbrugsafgrøder med et samlet markareal på 102,4 ha.

Det fremgår videre af afgørelsen, at tilladelsen afløser virksomhedens to tidligere indvindingstilladelser af 1. september 2010,[9] som udløb i 2020. Tilladelserne omfattede dels en tilladelse til indvinding af 120.000 m³ grundvand pr. år fra boring DGU nr. [Adresse3] ([anlægsID1]) til industriprocesvand og drikkevandsforsyning, dels en tilladelse til indvinding af 180.000 m³ grundvand pr. år fra boring [DGUnummer3], [DGUnummer4], [DGUnummer5] og [DGUnummer6] ([anlægsID2]) til vanding af ca. 85 ha landbrugsafgrøder.

Det fremgår, at borerne fra de tidligere tilladelser er sløjfet og erstattet af borerne med [DGUnummer1] og [DGUnummer2]. Boring [DGUnummer4] skal ifølge den påklagede afgørelses vilkår være sløjfet senest den 1. april 2022.

Om boring [DGUnummer1] fremgår det af afgørelsen, at boringen er udført i 2015. Boringen er 180 m dyb og vandet bliver hentet fra 160-180 m under terræn. Boringen er ifølge borerapport filtersat under lerlag på i alt 37 meters tykkelse.

Om boring [DGUnummer2] fremgår det, at boringen er udført i 2016. Boringen er 180 m dyb og vandet bliver hentet fra 162-180 m under terræn. Boringen er ifølge borerapport filtersat under lerlag på i alt 25 meters tykkelse.

Tønder Kommune har i den påklagede afgørelse vurderet, at der kan gives tilladelse til indvinding af den ansøgte mængde grundvand på 500.000 m³. Kommunen har lagt vægt på, at der på ejendommen er et behov for indvinding af grundvand til vanding af landbrugsafgrøder og til erhvervs- og drikkevandsformål. Kommunen har endvidere lagt vægt på, at samfundsmæssige hensyn umiddelbart ikke er til hinder for, at der meddeles tilladelse, og at den tilladte indvinding af grundvand og anlæggets drift ikke vurderes at påvirke omgivelsernes kvalitet i væsentligt omfang.

Det fremgår af afgørelsen, at tilladelsen bl.a. er vurderet i forhold til vandområdeplanernes målsatte vandløb, hvorefter den samlede påvirkning fra indvindingen og andre aktive indvindinger i området ikke må have en væsentlig negativ indflydelse på vandløbenes målopfyldelse.

Tønder Kommune har vedrørende indvindingens påvirkning af vandløb anført, at kommunen har foretaget en konsekvensberegning i screeningsværktøjet BEST VN. Det fremgår, at de kumulative effekter af den ansøgte indvinding og alle øvrige tilladelser til vandindvinding, der kan påvirke de nærliggende vandløb, er inddraget.

Videre fremgår det, at Tønder Kommune, med udgangspunkt i afstrømningsforholdene for de påvirkede vandløbsoplande og vandløb samt den konkrete indvindings størrelse, har foretaget en vurdering af den samlede, tilladte indvindings betydning for de enkelte vandløbsstrækningers hydrauliske og økologiske tilstand. Det fremgår, at der for hvert delopland er fastsat en kritisk påvirkning ud fra størrelsen af og variationen i afstrømningen og den aktuelle økologiske tilstand målt vha. DVFI, DVPI og DFFVa+ø.

Hvis beregningerne i BEST viser, at grundvandsindvinding i deloplandet ikke medfører en påvirkning, der overstiger den kritiske påvirkningsprocent af den beregnede medianminimumsvandføring i oplandet, vurderes det, at vandløbet ikke direkte eller indirekte bliver væsentligt påvirket.

Af afgørelsen fremgår det, at beregningerne i BEST viser, at vandløbene Fiskbæk med tilløb, Lebæk, Febro Bæk samt Tydebæk/Andesnabbæk vil blive påvirket af den ansøgte indvinding fra borerne.

Tønder Kommune har fastsat en kritisk påvirkningsprocent for hvert opland på 30 % af medianminimumsvandføringen. Kommunen har i den forbindelse anført, at medianminimumsvandføringen er det eneste vandføringsparameter, der med sikkerhed kan bestemmes for samtlige oplande i kommunen, og at denne er benyttet for at kommunen kan foretage den bedst mulige faglige vurdering af, om omgivelsernes kvalitet bevares, samt for at få et ensartet og sammenligneligt administrationsgrundlag for hele kommunen.

Videre fremgår det, at Tønder Kommune på baggrund af beregningen, og på baggrund af den fastsatte kritiske påvirkningsprocent af medianminimumsvandføringen på 30 %, har foretaget en faglig vurdering af den ændrede vandførings betydning for vandløbenes økologiske tilstand ud fra de ovennævnte kriterier.

Tønder Kommune har i afgørelsen anført, at ifølge modelberegningerne i BEST er påvirkningen af de økologiske forhold på de berørte vandløbsstrækninger mindre end den tilladelige påvirkningsprocent på 30 % af medianminimumsvandføringen.

Tønder Kommune har i afgørelsen samlet set vurderet, at indvindingen hverken i sig selv eller sammen med andre påvirkninger vil medføre risiko for, at de påvirkede vandløb ikke kan opnå eller opretholde målopfyldelse. Kommunen har henvist til, at der ifølge basisanalysen ikke er risiko for manglende målopfyldelse i 2027 for Fiskbæk vest for Tøndervej og Febro Bæk, men at der er risiko for manglende målopfyldelse i 2027 for Tydebæk/Andesnabbæk. Risikoen for manglende målopfyldelse skyldes dog efter kommunens vurdering spildevandsudledninger fra private ejendomme og udledning af fortyndet urensset spildevand fra Toftlund og ikke vandføringen i vandløbet. Kommunen har i den forbindelse anført, at der i 2021 er gennemført et projekt for at nedbringe overløb med spildevand fra Toftlund i overensstemmelse med vandområdeplanens krav, og at der i vandområdeplanen også er en indsats i gang for at forbedre forholdene i de nævnte vandløb ved udlægning af groft bundmateriale i vandløbene.

Tønder Kommune har endvidere henvist til, at virksomhedens tidligere indvindingstilladelse, sammen med andre indvindingstilladelser, der påvirkede vandløbsoplandet Fiskbæk med Lebæk øst for Tøndervej, havde en samlet potentiel reduktion i medianminimumsvandføringen i vandløbsoplandet på 36 %. En ændring af virksomhedens indvindingsmønster, så der kun indvindes fra de to dybe borer,

forbedrer dermed efter kommunens vurdering forholdene for vandløbene i vandløbsoplandet.

2.3 Sagens forhistorie

Tønder Kommune meddelte i to afgørelser af 16. juni 2020 fornyede tilladelser til indvinding af grundvand på matr.nr. [Matrikelnummer1]. I den ene afgørelse meddelte kommunen tilladelse til indvinding af 100.000 m³ grundvand pr. år, maksimalt 80 m³ pr. time, fra boring [DGUnummer4] til markvanding og virksomhedsdrift. I den anden afgørelse meddelte kommunen tilladelse til indvinding af 400.000 m³ grundvand pr. år, maksimalt 69 m³ pr. time, fra boringerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] og, til industriprocesvand og drikkevandsforsyning.

For så vidt angår den ansøgte indvindingsmængde fra boring [DGUnummer4], havde Tønder Kommune vurderet, at den ansøgte indvinding på 180.000 m³ grundvand pr. år ville stride mod vandområdeplanen, da Lebæk ved udløbet i Fiskbæk havde en medianminimumsvandføring på 8,34 l/s og derfor var følsom over for grundvandsindvinding. Den ansøgte indvinding ville derfor sammen med andre aktive indvindinger kunne have en væsentlig negativ indflydelse på vandløbets vandføring og tilstand og dermed for målopfyldelsen. Det var dog kommunens vurdering, at en indvinding på 100.000 m³ grundvand pr. år ikke ville forhindre målopfyldelse for Lebæk efter vandområdeplanen, idet der alene var tale om en mindre forøgelse af den gennemsnitlige indvinding på ca. 79.000 m³ vand pr. år i perioden fra 2010-2019.

Afgørelserne blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Danmarks Sportsfiskerforbund, der navnlig havde anført, at Tønder Kommunes vurdering af påvirkningen af områdets vandløb, som følge af den øgede indvinding af grundvand, var mangelfuld.

Miljø- og Fødevareklagenævnet fandt, at Tønder Kommunes afgørelser ikke var truffet på baggrund af den nyeste viden for så vidt angår påvirkning af kvalitetselementerne smådyr, vandplanter og fisk i Fiskbæk, Lebæk, Febro Bæk og Tydebæk/Andesnabbæk, som følge af den øgede indvindingen af grundvand. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at nyeste viden om påvirkning af de biologiske kvalitetselementer, og dermed påvirkning af vandløbets miljøtilstand, havde vist, at en række vandføringsvariabler og dertil knyttede modeller på tilfredsstillende vis beskrev påvirkningen af de biologiske kvalitetselementer som følge af indvindingen af grundvand.[10] Fysiske og kemiske forhold kunne således efter nævnets opfattelse ikke alene lægges til grund i vurderingen af påvirkningen af vandløbene, men måtte ske med inddragelse af viden om indvindingens påvirkning af de biologiske kvalitetselementer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede på den baggrund Tønder Kommunes afgørelser af 16. juni 2020 og hjemviste sagerne til fornyet behandling.

I Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger bemærkede nævnet bl.a., at Tønder Kommune skulle forholde sig konkret til samtlige af de vandløb som indvindingen påvirkede.

2.4 Klagens indhold

Klager har anført, at Tønder Kommune ikke har respekteret og indarbejdet Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 17. august 2021 i den nu meddelte tilladelse, hvorfor afgørelsen efter klagers opfattelse igen bør ophæves og hjemvises til fornyet behandling.

Klager har henvist til, at det fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, at fysiske og kemiske forhold ikke alene kan lægges til grund i vurderingen af påvirkningen af vandløb. Derudover fremgår det af nævnets afgørelse, at Tønder Kommune skal udarbejde en vurdering af indvindingens påvirkning på hvert af de biologiske kvalitetselementer og for hvert vandløb, der påvirkes, hvilket kommunen ifølge klager ikke har gjort.

Derudover har klager anført, at Tønder Kommunes beregning af indvindingens beregnede vandføringsreduktion i de målsatte vandløb overskrider kriterierne for fastsættelse af de vejledende krav til vandindvindingens maksimale påvirkning af Q_{mm} (medianminimumsvandføringen).

Der mangler ifølge klager en faglig vurdering, der godtgør, at der ikke sker en forringelse af de målsatte vandløb, der påvirkes af indvindingen.

Klager har videre anført, at den årlige indvindingsmængde fra de to dybe borer er hævet med 100.000 m³ i forhold til den tilladelse, som nævnet ophævede og hjemviste.

Klager har den 21. december 2021 indsendt bemærkninger til Tønder Kommunes bemærkninger til klagen.

Klager har anført, at der er en sammenhæng mellem mængden af vand i vandløbene og udledning af spildevand, idet der sker en mindre fortynding, når der fjernes vand fra vandløbet. Derved kan vandmængden være afgørende for vandkvaliteten og dermed muligheden for målopfyldelse.

Det er endvidere klagers opfattelse, at det forhold, at størstedelen af det oppumpede grundvand udledes til overfladen efter kartoffelvask og derved delvist nedsives, har konsekvenser ved, at det vand, der tilføres til Fiskbæk, er årsag til gentagne

forureninger. Klager har henvist til, at der bl.a. flere gange er konstateret lammehaler og har vedlagt en korrespondance fra 2019, hvor en lokal forening har gjort kommunen opmærksom på en forurening af Fiskbæk ved virksomheden.

Klager har videre anført, at indvindingen, som oplyst af Tønder Kommune, primært sker i perioden september/oktober og 3-4 måneder frem, og at det i denne periode er ørredens gydesæson. I den forbindelse har klager anført, at æg og senere yngel er meget afhængig af vandføring og vandkvalitet i vandløbene.

2.5 Tønder Kommunes bemærkninger til klagen

Tønder Kommune har i bemærkninger til klagen, modtaget af Miljø- og Fødevareklagenævnet den 3. december 2021, anført, at kommunen, i samarbejde med ansøger, har vurderet på forskellige scenarier med hensyn til indvinding fra virksomhedens borer, som følge af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om ophævelse og hjemvisning af de tidligere meddelte tilladelser fra 2020. Som følge heraf har kommunen og ansøger besluttet, at den terrænnære boring ([DGUnummer4]) skal sløjfes, da det er denne indvinding, der påvirker vandføringen i vandløbene mest. Kommunen har henvist til, at boringen er filtersat i et øvre grundvandsmagasin, som kan have direkte forbindelse til vandløb og naturtyper, der er delvist grundvandsfødte. Indvindingsmængden på 100.000 m³ pr. år fra den korte boring er derved flyttet over til de to dybe borer, som der samlet ønskes indvundet 500.000 m³ fra.

Tønder Kommune har i den forbindelse anført, at boring [DGUnummer1] og [DGUnummer2] er to meget dybe borer, der er filtersat i ca. 160-180 meters dybde, og at filteret i borerne er overlejret af flere lerlag på i alt ca. 30-37 meters tykkelse.

Tønder Kommune har endvidere anført, at borerne indvinder grundvand fra et grundvandsmagasin, der kaldes Bastrup Sand, hvor grundvandsdannelsen til området hovedsageligt foregår meget langt fra området ved borerne.

Videre har Tønder Kommune anført, at beregningerne i BEST viser, at en indvinding på 500.000 m³ fra de to dybe borer påvirker vandføringen i vandløbene mindre end de gamle tilladelser til indvinding af henholdsvis 120.000 m³ fra de dybe borer og 180.000 m³ fra den terrænnære boring, der udløb i 2020. Beregningerne viser, at den samlede vandføringsreduktion for de to vandløbsoplande til vandløbene Fiskbæk og Febro Bæk sænkes fra henholdsvis 29,5 l/s til 24,8 l/s og fra 22,25 l/s til 18,5 l/s.

Tønder Kommune har endvidere anført, at i oplandet for Tydebæk/Andesnabbæk, der er beliggende længere væk fra borerne, viser beregningerne, at påvirkningen øges minimalt fra 29,42 l/s til 29,6 l/s. Kommunen har i den forbindelse anført, at den samlede økologisk tilstand for vandløbet er dårlig, men at dette ikke skyldes

vandføringen i vandløbet, men udledning af rensat spildevand og overløb fra kloaksystemet til vandløbet. Kommunen har hertil oplyst, at der i vandområdeplanen er beskrevet en indsats for at nedbringe antallet af og mængden af overløb fra kloaksystemet og at indsatsen er gennemført i 2021. Kommunen har endvidere anført, at der ikke er problemer med for lidt vand i vandløbet, heller ikke i tørre sommerperioder.

Derudover har Tønder Kommune anført, at langt størstedelen af indvindingen foregår i kampagneperioden for kartoffelhøsten, dvs. fra september til oktober og 3-4 måneder frem, og at i denne periode er vandføringen i vandløbene af naturlige årsager (nedbør) meget høj. En påvirkning i denne periode vil derfor kun have en minimal eller ingen effekt på vandføringen i vandløbene. Derudover udledes den største del af det oppumpede grundvand efter brug, som hovedsageligt består af vask af kartofler, til overfladen med en delvis nedsivning til det overfladenære grundvandsmagasin.

Det er på baggrund heraf Tønder Kommunes vurdering, at kommunen har inddraget den nyeste viden, at tilladelsen er afvejet i forhold til den beregnede påvirkning, og at indvindingen af grundvand i de ansøgte mængder og på de angivne tidspunkter af året, ikke vil forhindre en fremtidig målopfyldelse for de berørte vandløb. Kommunen har endvidere vedlagt beregningerne fra BEST.

Af Tønder Kommunes BEST-rapport fremgår det bl.a., at infiltrationsfaktoren er fastsat til 0,7 og at pumpetiden er fastsat til 75 %.

Det fremgår videre af BEST-rapporten, at den tilladelige påvirkningsprocent er fastsat til 30 %, og at den ansøgte indvindingsmængde er beregnet til at medføre en påvirkning af vandløbenes medianminimumsvandføring på henholdsvis 19,39 % (Tydebæk/Andesnabbæk), 24,77 % (Fiskbæk og Febro Bæk) og 29,97 % (Fiskbæk, tilløb Fiskbæk og Lebæk). Påvirkningen er således i BEST vurderet "ikke kritisk".

Af BEST-beregningen for Fiskbæk, tilløb Fiskbæk og Lebæk (ID 16510125) fremgår det bl.a., at der ved den ansøgte indvinding vil ske en reduktion af vandføringen med 0,92 l/s, svarende til 1,5 % af medianminimumsvandføringen, eller en andel på 5 % af den samlede reduktion. Tønder Kommune har til oplandet bemærket, at Fiskbæk er et type 2 vandløb, og at tilløb til Fiskbæk og Lebæk er type 1 (små) vandløb. Kommunen har videre oplyst, at der er risiko for manglende målopfyldelse i 2027 for tilløbet til Fiskbæk og Lebæk.

Af BEST-beregningen for Fiskbæk og Febro Bæk (tilløb til Fiskbæk) (ID 16510543) fremgår det bl.a., at der ved den ansøgte indvinding vil ske en reduktion af vandføringen med 1,94 l/s, svarende til 1,9 % af medianminimumsvandføringen, eller en andel på 7,82 % af den samlede reduktion. Tønder Kommune har anført, at der den 29. juni 2021 blev målt en vandføring på 131 l/s, og at der er foretaget en nyberegnet

påvirkning af vandføringen efter en konservativ forhøjelse af medianminimumsvandføringen i Fiskbæk fra 93 l/s til 100 l/s.

Af BEST-beregningen for Tydebæk/Andesnabbæk (ID 162000659) fremgår det bl.a., at der ved den ansøgte indvinding vil ske en reduktion af vandføringen med 0,81 l/s, svarende til 0,5 % af medianminimumsvandføringen, eller en andel på 2,74 % af den samlede reduktion.

2.6 Nye oplysninger under sagens behandling

Tønder Kommune har den 9. januar 2025, efter telefonisk henvendelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, fremsendt kommunens tilladelse af 30. marts 2015 til etablering af boring [DGUnummer1] og [DGUnummer2]. Kommunen har på nævnets forespørgsel oplyst, at der i forbindelse med boringernes etablering er udført pumpeforsøg, og at resultater herfra kan findes i Jupiterdatabasen.^[11]

Tønder Kommune har endvidere den 22. januar 2025, efter telefonisk forespørgsel fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, bl.a. oplyst, at der ikke foreligger yderligere data fra prøvepumpningen, herunder et prøvepumpningsdatasæt eller en afrapportering over prøvepumpningen, ud over det, som er offentligt tilgængeligt i Jupiterdatabasen.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, 1. pkt., i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over. Det fremgår dog af forarbejderne til bestemmelsen,^[12] at nævnet har mulighed for og efter omstændighederne pligt til at inddrage andre forhold end det, der er klaget over, f.eks. spørgsmålet om overholdelse af gældende EU-ret eller grundlæggende forvaltningsretlige grundsætninger.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

1. Tønder Kommunes fastsættelse af pumpetid

2. Tønder Kommunes vurdering af den ansøgte indvindings påvirkning på målsatte vandløb

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet har dog fundet anledning til at anføre en række forhold, som Tønder Kommune vil skulle tage i betragtning i forbindelse med en fornyet behandling af sagen, se nærmere i afsnit 3.3.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Det retlige grundlag

Tilladelse til vandindvinding meddeles af kommunalbestyrelsen efter § 20 i vandforsyningsloven.

Ifølge vandforsyningslovens § 1 er lovens formål bl.a., at udnyttelsen og den dertil knyttede beskyttelse af vandforekomster sker efter en samlet planlægning og efter en samlet vurdering af de hensyn, der er nævnt i § 2.

Ifølge vandforsyningslovens § 2, stk. 1, skal der ved administration af loven bl.a. lægges vægt på vandforekomsternes omfang, på befolkningens og erhvervslivets behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssigt tilfredsstillende vandforsyning, og på miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, herunder bevarelse af omgivelsernes kvalitet.

Det fremgår af vandforsyningslovens § 22, stk. 3, at en tilladelse skal angive indvindings mængde og formål og fastlægge omfanget af de undersøgelser og målinger, anlæggets ejer skal foretage for at skaffe grundlag for bedømmelsen af eventuelle skader på omgivelserne som følge af ændringer af grundvandsstanden, vandføringen i vandløb eller vandstanden i søer m.v.

Bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning indeholder nærmere regler om behandlingen af ansøgninger efter vandforsyningslovens § 20. [\[13\]](#)

En endelig tilladelse til vandindvinding skal, jf. § 16, stk. 1, nr. 6, i bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning, indeholde en vurdering af indvindingens påvirkning af omgivelserne og en stillingtagen til følgerne af denne påvirkning. Det skal herunder bestemmes, hvilke undersøgelser, der eventuelt skal foretages til kontrol af indvindingens følgevirkninger på grundvandsstand og vandløb, og i hvilket omfang kommunalbestyrelsen kan begrænse tilladelsen i tilfælde af nedgang i vandføringen og vandstand i vandløb.

Efter vandrammedirektivets artikel 4, stk. 1, litra a), nr. i), skal medlemsstaterne iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge forringelse af tilstanden for alle overfladevandområder. [\[14\]](#)

Det er fastslået ved EU-Domstolens dom af 1. juli 2015 (Weser-dommen),^[15] at direktivets artikel 4, stk. 1, litra a, nr. i) -iii), skal fortolkes således, at medlemsstaterne er forpligtede til at nægte at godkende et enkeltprojekt, såfremt det kan medføre en forringelse af tilstanden for et overfladevandområde, eller når det indebærer risiko for, at der ikke opnås en god tilstand for overfladevand eller et godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand på den i direktivet fastsatte dato.^[16]

Forringelser af tilstanden af et overfladevandområde er ikke defineret i direktivet, men det fremgår af Weser-dommen,^[17] at begrebet skal fortolkes således, at der foreligger en forringelse, når mindst et af kvalitetselementerne som anført i direktivets bilag V falder et niveau, selv om denne forringelse ikke fører til, at hele overfladevandområdet rykker en klasse ned. Hvis det pågældende kvalitetselement allerede befinder sig i den laveste klasse,^[18] udgør enhver forringelse af dette element imidlertid en forringelse af tilstanden for et overfladevandområde.

Vandrammedirektivets bestemmelser er bl.a. implementeret i lov om vandplanlægning.^[19] Af § 7, stk. 2, nr. 1, i lov om vandplanlægning, følger, at overfladevandområders til enhver tid aktuelle tilstand, herunder i forhold til de enkelte kvalitetselementer, skal beskyttes mod forringelse. Denne forpligtelse er uddybet i indsatsbekendtgørelsens § 8.^[20]

Det fremgår af indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 1, at statslige myndigheder, regionsrådet og kommunalbestyrelsen ved administration af lovgivningen i øvrigt skal forebygge forringelse af tilstanden for overfladevand-områder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster,^[21] ikke forhindres.

Af indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 2, fremgår det, at myndigheden kun kan træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand.

Det fremgår endvidere af indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, at myndigheden kun kan træffe afgørelser, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke vil kunne medføre en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand, og ikke vil kunne hindre opfyldelse af det fastlagte miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammet fastlagte foranstaltninger.

Videre fremgår det af indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 5, at i vurderingen af, om der kan træffes afgørelse efter bestemmelsens stk. 2-4, skal omfanget af den samlede påvirkning af overfladevandområdet eller grundvandforekomsten fra øvrige kilder,

herunder fra godkendte, endnu ikke gennemførte projekter og aktiviteter, tages i betragtning.

Af vandområdeplanen 2021-2027 fremgår bl.a. følgende af afsnit 3.3 om hydrologisk påvirkning af vandløb, som følge af vandindvinding:[22]

”Vandindvinding kan påvirke tilstanden i vandløbene som følge af reduceret vandføring, især i sommermånederne. Der foreligger ikke generelle opgørelser af vandindvindingens påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand, da denne afhænger af mange faktorer, bl.a. mængden af vand, der indvindes i forhold til vandløbets vandføring og fordelingen af indvindingen over året, indvindingspunktets afstand til vandløbet, vandløbets og oplandets størrelse, fordelingen af grundvand/overfladevand i vandløbet samt arealanvendelse og jordbundsforhold i oplandet og de vandløbsnære arealer.”

Af Miljøstyrelsens vejledning til indsatsbekendtgørelsen,[23] med ændringer af 3. april 2025,[24] fremgår følgende af afsnit 8.4 om administration af vandindvindingstilladelser:

”Når kommunerne skal træffe afgørelse om vandindvindingstilladelser, skal kommunerne som hidtil sikre, at nye eller reviderede tilladelser til vandindvinding ikke vil indebære en forringelse af grundvandsforekomsters tilstand, eller at fastsatte miljømål ikke kan nås, jf. § 8 i bekendtgørelsen. Det skal derfor vurderes, om den ansøgte vandindvinding vil påvirke den/de berørte grundvandsforekomst(er)s vandbalance, målsatte overfladevandområder og/eller grundvandsafhængige terrestriske økosystemer (GATØ), der er omfattet af en skærpet beskyttelse. Hvis påvirkningerne som følge af den ansøgte vandindvinding medfører, at grundvandsforekomstens tilstand forringes eller at opnåelse og/eller fastholdelse af forekomstens miljømål hindres, kan der ikke meddeles tilladelse til vandindvindingen.

Det er kommunen, der skal sikre, at ansøger har tilvejebragt et tilstrækkeligt fagligt grundlag for, at kommunen kan vurdere, om det er muligt at meddele en (fornyet) tilladelse til vandindvinding i overensstemmelse med indsatsbekendtgørelsens § 8.

[...]

Kommunernes vurdering af påvirkningen på målsatte vandløb kan, hvor det er hensigtsmæssigt, foretages med udgangspunkt i den nyeste tilgængelige viden om vandindvindings betydning for den økologiske tilstand i vandløb, jf. ”Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand”, Aarhus Universitet, 11. november 2014. Det bemærkes, at denne viden navnlig er relevant for de større vandløb, hvor artsindekset for fisk anvendes, som kvalitetselement. Rapporten kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside, www.MST.dk. Det afgørende er, at kommunerne foretager den bedst mulige faglige vurdering af, om ”omgivelsernes kvalitet” bevares, jf.

vandforsyningslovens § 2, og hvorvidt en given vandindvinding vil betyde, at tilknyttede vandløb tilstandsforringes eller ikke kan opnå fastsatte miljømål, jf. § 8 i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Administrationen af vandindvindingstilladelser er baseret på mange års erfaring og viden opbygget i kommunerne og de tidligere amter, som i flere årtier – ved behandling af ansøgninger om indvindingstilladelser – har skullet forholde sig til indvindingens følgevirkninger på grundvandsstand og vandløb. Og undersøgelser har vist, at mange kommuner gør brug af egne værktøjer i administrationen af området. Kommunerne vurderes således at være godt rustet til at behandle ansøgninger om vandindvindingstilladelser.

Faglige projekter gennemført med henblik på vidensopbygning og metodeudvikling i forbindelse med tredje vandplansperiode kan findes på miljøstyrelses hjemmeside.”

3.2.2 Ad 1) Fastsættelse af pumpetid

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at der i BEST-rapporten er angivet en pumpetid på 75 % af året, hvilket svarer til 9 måneder, mens der i den påklagede afgørelse alene er fastsat vilkår om indvinding af maksimalt 69 m³ i timen, samlet 138 m³ i timen fra de to borer, samt vilkår om den maksimale årlige indvindingsmængde på 500.000 m³.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af ovenstående, at den fastsatte pumpetid for vurderingerne i BEST ikke nødvendigvis afspejler den reelle påvirkning af vandløbene, idet Tønder Kommune ikke i afgørelsen har stillet vilkår om maksimal indvindingsmængde pr. dag. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at den tilladte indvindingsmængde på 500.000 m³ pr. år kan indvindes på 151 dage (svarende til en pumpetid på 42 %), og at kommunen har oplyst, at langt hovedparten af indvindingen finder sted i løbet af 3-4 måneder, hvorfor kommunens fastsættelse af en pumpetid svarende til 9 måneder i BEST ikke kan anses som retvisende. Nævnet kan derfor ikke vurdere, hvorvidt kommunens vurdering i afgørelsen afspejler den reelle påvirkning af vandløbene ved den ansøgte indvinding, idet den beregnede påvirkning potentielt er underestimeret.

3.2.3 Ad 2) Vurdering af indvindingens påvirkning på målsatte vandløb

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker indledningsvist, at Tønder Kommune i sagen har fremlagt oplysninger, der efter nævnets vurdering stiller tvivl ved, om der er hydraulisk kontakt mellem borerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] og de målsatte vandløb i området. Kommunen har bl.a. anført, at borerne er filtersat i det dybe grundvandsmagasin Bastrup Sand og er overlejret af flere lerlag på 30-37 meters

tykkelse. Kommunen har endvidere anført, at indvindingen fra de to dybe borerer påvirker vandføringen i vandløbene mindre, end hvis der indvindes fra det terrænnære grundvandsmagasin. Nævnet konstaterer dog, at kommunen, efter nævnets opfattelse, har lagt til grund, at der er hydraulisk kontakt mellem borerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] og de nærliggende målsatte vandløb, idet kommunen i BEST har beregnet indvindingens påvirkning på medianminimumsvandføringen (Q_{mm}) i vandløbene og har lagt de beregnede værdier til grund for kommunens vurderinger i afgørelsen. Nævnet lægger på den baggrund til grund, at den ansøgte indvinding vil medføre en reduktion af vandføringen i vandløbene, som følge af, at der er hydraulisk kontakt mellem det grundvandsmagasin, som borerne indvinder fra, og de nærliggende målsatte vandløb. Nævnet bemærker i den forbindelse, at der er udført pumpeforsøg ved etablering af borerne, men at der ikke foreligger data fra prøvepumpningerne, der nærmere kan be- eller afkræfte den hydrauliske kontakt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at det af vandområdeplanen for 2021-2027 fremgår, at de nærliggende målsatte vandløb Fiskbæk og Lebæk er i ringe økologisk tilstand, grundet ringe tilstand for fisk. Tydebæk/Andesnabbæk er i dårlig økologisk tilstand, idet tilstanden for smådyr er dårlig, og Febro Bæk er i god økologisk tilstand, idet tilstanden for smådyr er god. Det fremgår dog af MiljøGIS for høring af genbesøg af vandområdeplanen 2021-2027, at Febro Bæk er i samlet moderat økologisk tilstand.

Vandløbene opfylder derved ikke miljømålet om god økologisk tilstand i vandområdeplanen for 2021-2027, hvorfor indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, finder anvendelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Tønder Kommune ikke har foretaget en tilstrækkelig konkret vurdering af, om den ansøgte indvinding fra borerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] vil medføre en påvirkning af de nærliggende målsatte vandløb, som udgør en forringelse af vandløbenes tilstand, jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har lagt vægt på, at Tønder Kommune ikke har begrundet, hvorfor det er kommunens vurdering, at vandløbenes medianminimumsvandføringsvandføring kumulativt kan reduceres med op til 30 %, uden at det efter kommunens vurdering medfører en forringelse af vandløbenes tilstand. Nævnet har herved lagt vægt på, at det ikke af afgørelsen nærmere fremgår, hvad der danner grundlag for kommunens fastsættelse af den kritiske påvirkningsprocent for hvert opland på 30 % af medianminimumsvandføringen. Nævnet henviser til, at det alene mere generelt fremgår, at der for hvert delopland er fastsat en kritisk påvirkning ud fra størrelsen af og variationen i afstrømningen og den aktuelle økologiske tilstand målt ved hjælp af DVFI (smådyr), DVPI (vandplanter) og DFFVa+ø (almindeligt fiskeindeks og ørredindeks), og at det derfor ikke er muligt at vurdere, hvorvidt den beregnede kumulative reduktion af

medianminimumsvandføringen på henholdsvis 19,39 %, 24,77 % og 29,97 % vil medføre en påvirkning af de enkelte vandløb, der udgør en forringelse, jf.

indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3. Nævnet bemærker dertil, at særligt Lebæk er følsom over for indvinding grundet lav vandføring i sommermånederne, jf. nærmere nedenfor, og at der efter nævnets opfattelse gør sig forskellige forhold gældende i vandløbene i forhold til, hvilken reduktion af medianminimumsvandføringen, som vandløbene kan tåle, før det vil medføre en forringelse af vandløbenes tilstand, herunder de enkelte kvalitetsparametre.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at Tønder Kommune efter nævnets vurdering ikke har foretaget en vurdering af, hvilken påvirkning den ansøgte indvinding vil medføre på de enkelte målsatte vandløb og kvalitetsparametre, og at kommunen ikke har foretaget en tilstrækkelig vurdering af, om den tilladte indvindingsmængde udgør en forringelse af kvalitetselementet fisk i Lebæk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har herved lagt vægt på, at det fremgår af sagen, at Lebæk kan være følsom over for indvinding, grundet lav vandføring i sommermånederne, og at det af fiskeplejeplanen^[25] fremgår, at fiskebestanden i august 2022 ikke var undersøgt, da strækningen nærmest var udtørret på undersøgelsestidspunktet. Det kan derfor efter nævnets opfattelse lægges til grund, at Lebæk har perioder med begrænset vandføring. Nævnet bemærker i den forbindelse, at periodisk begrænset vandføring i et vandløb kan være en betydende faktor i forhold til manglende målopfyldelse, og at en reduktion af vandføringen kan medføre en negativ påvirkning for kvalitetsparameteret fisk. Nævnet bemærker endvidere, at Tønder Kommune har anført, at langt hovedparten af indvindingen foregår fra september/oktober og 3-4 måneder frem, hvor vandføringen i vandløbene i den periode grundet naturlige forhold (nedbør) er meget høj, men at dette ikke er afspejlet i afgørelsens vilkår, og at der således er mulighed for at indvinde den tilladte mængde fordelt over hele året.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at Tønder Kommune ikke har foretaget en vurdering af indvindingens påvirkning af vandføringen i Lebæk, som kommunen i BEST-rapporten har vurderet "under" Fiskbæk, og at kommunen ikke i afgørelsen har forholdt sig til Lebæks fysiske beskaffenhed, herunder vandføring i sommer- og efterårsmånederne. Nævnet henviser til, at det fremgår af BEST-beregningen for oplandet "Fiskbæk, tilløb Fiskbæk og Lebæk", at medianminimumsvandføringen er 61,89 l/s, at den kumulative påvirkning medfører en reduktion på 18,55 l/s, svarende til 29,97 % af medianminimumsvandføringen, og at påvirkningen fra den ansøgte indvinding er 0,92 l/s, svarende til 5 % af den samlede påvirkning, men at det fremgår af kommunens tidligere hjemviste afgørelse, at Lebæk, ved udløbet i Fiskbæk, har en medianminimumsvandføring på 8,34 l/s, ligesom det, jf. ovenfor, fremgår, at Lebæk har lav vandføring i sommermånederne og udtørres.

Det kan efter Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, henset til den manglende konkrete vurdering af Lebæk og de ovenfor nævnte oplysninger om vandmangel i Lebæk, ikke udelukkes, at den ansøgte indvinding medfører en forringelse af det målsatte vandløb Lebæk, herunder for kvalitetsparameteret fisk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af ovenstående, at Tønder Kommunes afgørelse er behæftede med så væsentlige mangler, at nævnet ophæver afgørelsen og hjemviser sagen til fornyet behandling.

3.2.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger

Tønder Kommune skal ved den fornyede behandling af sagen redegøre for den fastsatte pumpetid i BEST. Såfremt der ikke i en eventuel ny tilladelse er stillet yderligere vilkår om maksimal indvindingsmængde pr. dag, bemærker nævnet, at udgangspunktet er, at kommunen skal fastsætte pumpetiden i BEST i overensstemmelse med de i tilladelsen fastsatte vilkår, herunder den maksimale indvinding, der ifølge den meddelte tilladelse kan foretages (worst-case).

Tønder Kommune skal endvidere redegøre for fastsættelse af infiltrationsfaktoren.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det i vejledning i fastsættelse af infiltrationsfaktor og pumpetid i BEST VN anbefales, at for de tilfælde hvor markvandingsboringen er dyb, vil vandet som re-infiltrerer ikke infiltrere til samme magasin, som der indvindes fra. Der vil således ske en flytning af vand fra et dybere til et øvre magasin. I disse tilfælde anbefaler NIRAS, at der i stedet for infiltrationsfaktoren, anvendes en nedpumpningsboring til modellering af påvirkningen.

Tønder Kommune skal ved den fornyede behandling af sagen foretage en vurdering af den ansøgte indvindings påvirkning på omgivelserne, herunder påvirkning af vandløb, og en stillingtagen til følgerne af denne påvirkning i overensstemmelse med § 16, stk. 1, nr. 6, i bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning, og vandforsyningslovens § 20, stk. 1, jf. § 1 og § 2.

Tønder Kommune skal ved vurderingen heraf forholde sig til, hvorvidt den ansøgte indvinding, inkl. andre projekter og aktiviteter i området, jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 5, kan påvirke vandløbene i en sådan grad, at det udgør en forringelse af vandløbenes økologiske tilstand, jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3.

Tønder Kommune skal forholde sig konkret til samtlige af de vandløb, som indvindingen påvirker, samt foretage en konkret vurdering af indvindingens påvirkning på de enkelte kvalitetsparametre, som indgår i vurderingen af vandløbets målopfyldelse. En eventuel tilladelse skal bl.a. indeholde en begrundet vurdering af vandindvindingens påvirkning på kvalitetsparameteret fisk, der i tilstrækkelig grad

godtgør, at indvindingen, herunder den beregnede reduktion i medianminimumsvandføringen, ikke vil medføre en forringelse heraf, jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3. Kommunen skal inddrage de faktiske forhold af vandløbene, bl.a. vandløbenes vandføring, herunder i Lebæk. Det kan f.eks. ske ved, at kommunen besigtiger vandløbet og/eller inddrager eksisterende viden om vandløbet fra f.eks. fiskeplejeplanen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endvidere, at Tønder Kommune ved den fornyede behandling skal redegøre for på hvilken baggrund den acceptable påvirkningsgrad af medianminimumsvandføringen i vandløbene fastsættes, herunder hvorfor de beregnede reduktioner i medianminimumsvandføringen efter kommunens vurdering ikke medfører en forringelse af vandløbene, herunder af Lebæk, som i forvejen er udtørret i sommerhalvåret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endeligt, at Tønder Kommune ved vurderingen af den ansøgte indvindings påvirkning på de målsatte vandløb i området, ikke kan lægge vægt på, at der sker en "forbedring" af forholdene for vandløbene i vandoplandet i forhold til den tidligere foretagne indvinding. Kommunen skal, i overensstemmelse med § 16, stk. 1, nr. 6, i bekendtgørelsen om vandindvinding, jf. vandforsyningslovens § 20, stk. 1, jf. lovens § 1 og § 2, og jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, foretage en vurdering af, om den ansøgte indvinding af 500.000 m³ grundvand fra boring [DGUnummer1] og [DGUnummer2] medfører en påvirkning på omgivelserne, herunder målsatte vandløb i området.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Tønder Kommunes afgørelse af 1. oktober 2021 om tilladelse til indvinding af 500.000 m³ grundvand til industriprocesvand, markvanding og drikkevandsforsyning fra borerne [DGUnummer1] og [DGUnummer2] på matr.nr. [Matrikelnummer1], og hjemviser sagen til fornyet behandling.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1149 af 28. oktober 2024 om vandforsyning mv.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Se link til Arealinformation på Danmarks Miljøportal:
<https://arealinformation.miljoeportal.dk/>.

[5] Link til Vandområdeplanerne 2021-2027:
<https://edit.mst.dk/media/njvlvhax/vandomraadeplanerne-2021-2027-22-9-2023.pdf>.

[6] Se link til MiljøGIS for vandområdeplaner 2021-2027:
<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>.

[7] Se link til MiljøGIS for høring af genbesøg af vandområdeplaner 2021-2027:
<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3genbesoeg2024>.

[8] Se link til Vandplandata (genbesøg af vandområdeplanerne):
<https://vandplandata.dk/vp3genbesoeg2024/vandomraade>.

[9] Sagsnr. 2272834.

[10] Notat fra 2014 fra National Center for Miljø og Energi (DCE), "Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand".

[11] Jupiterdatabasen, borerapport [DGUnummer1] og [DGUnummer2]

[12] Jf. bemærkningerne til § 11 i forslag L44 til lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (FT 2016-17).

[13] Bekendtgørelse nr. 867 af 20. juni 2025 om vandindvinding og vandforsyning.

[14] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

[15] EU-Domstolens dom af 1. juli 2015 i sag C-461/13, Weser.

[16] EU-Domstolens dom af 1. juli 2015 i sag C-461/13, Weser, præmis 51.

[17] Sag C-461/13, Weser dommen, præmis 69.

[18] Klasserne for vurderingen af den økologiske tilstand er: Høj, God, Moderat, Ringe og Dårlig.

[19] Lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017 om lov om vandplanlægning.

[20] Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammet for vandområdedistrikter.

[21] Bekendtgørelse nr. 796 af 13. juni 2023 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.

[22] Link til Vandområdeplanerne 2021-2027:
<https://edit.mst.dk/media/njvlvhax/vandomraadeplanerne-2021-2027-22-9-2023.pdf>.

[23] Link til vejledning nr. 9210 af 18. april 2024 til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter:
<https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2024/9210>.

[24] Link til vejledning nr. 9210 af 18. april 2024, konsolideret udgave af 3. april 2025:
<https://mst.dk/media/5i0p5pz1/konsolideret-udgave-af-vejledning-til-bekendtgørelse-om-indsatsprogrammer-udgivet-den-3-april-2025.pdf>.

[25] Link til Plan for fiskepleje i Brede Å, plan nr. 100-2023, DTU Aqua:
https://www.fiskepleje.dk/-/media/sites/fiskepleje/vandloeb/udsætning/oerred/oerred-planer-for-fiskepleje/2909_plan_for_fiskepleje_i_brede_aa_2023.pdf

Lovområder:

Vandforsyningsloven